

CYNGOR SIR YNYS MÔN	
Adroddiad i:	Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio
Dyddiad:	5 Rhagfyr 2024
Pwnc:	Adroddiad Iechyd a Diogelwch Corfforaethol 2023-24
Pennaeth Gwasanaeth:	Christian Branch Pennaeth Rheoleiddio a Datblygu Economaidd ChristianBranch@anglesey.gov.wales
Awdur yr Adroddiad:	Stephen Nicol Prif Ymgynghorydd Iechyd a Diogelwch StephenNicol@ynysmon.llyw.cymru
Natur a Rheswm Dros Adrodd: Mae Cylch Gorchwyl y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn nodi'n glir bod yn rhaid i'r Pwyllgor dderbyn adroddiad sicrwydd blynyddol ar Iechyd a Diogelwch Corfforaethol (3.4.8.7.3) wrth ystyried fframwaith sicrwydd y Cyngor yn ehangach (3.4.8.7.1). Wrth ystyried yr adroddiad bydd y pwyllgor yn sicrhau bod eglurder ynghylch y sicrwydd a ddarperir, bod cyfrifoldeb yn cael ei ddyrannu'n glir ar gyfer darparu sicrwydd ac osgoi dyblygu (3.4.8.7.2). Gofynnir i'r Pwyllgor hefyd gadw i fyny â meysydd sylweddol o risgiau strategol a risgiau gweithredol a phrosiectau mawr (3.4.8.8.1).	

1. Cyflwyniad

- 1.1 Mae'r adroddiad hwn yn rhoi diweddariad i'r Cyngor, hyd at 31 Mawrth 2024, ar weithgareddau'r Cyngor yn gysylltiedig ag Iechyd a Diogelwch Corfforaethol yn ystod 2023-24.
- 1.2 Mae'r adroddiad yn rhoi trosolwg o weithgareddau iechyd a diogelwch y Cyngor yn ystod y cyfnod hwn, yn cynnwys dadansoddiad o ddamweiniau a digwyddiadau a llwyddiannau allweddol. Mae hefyd yn nodi'r cynllun gweithredu ar gyfer y flwyddyn ganlynol.

2. Argymhelliad

2.1 Bod y Pwyllgor Llywodraethu ac Archwilio yn:

- Ystyried a yw gweithgareddau'r Cyngor yn gysylltiedig ag Iechyd a Diogelwch Corfforaethol yn mynd i'r afael â'r risgiau a blaenoriaethau'r Cyngor yn ddigonol.
- Derbyn sicrwydd bod mesurau rhesymol ar waith i reoli risgiau iechyd a diogelwch i lefel dderbyniol.

CYNGOR SIR
YNYS MÔN
ISLE OF ANGLESEY
COUNTY COUNCIL

Adroddiad Blynyddol Iechyd a Diogelwch Cyngor 2023 / 24

CYNNWYS

Crynodeb gweithredol	3
1 Cyflwyniad.....	4
2 Rheolaeth Gorfforaethol.....	5
3 Gwybodaeth Ystadegol.....	5
4 Partneriaethau.....	14
5 Ymgynghori ar y Cyd.....	14
6 Darpariaeth Iechyd Galwedigaethol	14
7 Perfformiad Diogelwch	15
8 Cynllun Gweithredu Strategol.....	18
9 Casgliad	19
10 Argymhelliad.....	20

Crynodeb gweithredol

Mae'r adroddiad hwn yn rhoi trosolwg o berfformiad iechyd a diogelwch Cyngor Sir Ynys Môn yn ystod 2023/24.

Roedd rhaid rhoi sylw sylweddol i ddau fater heriol yn ystod 2023/24. Derbyniwyd cyfarwyddyd newydd gan y Llywodraeth Cymru ar y camau i'w cymryd mewn perthynas ag adeiladau sy'n cynnwys Concrit Awyredig Awtoclafiedig Cyfnerth (RAAC). Darparwyd y cyfarwyddyd ychydig ddyddiau cyn dechrau'r tymor academaidd newydd, a chafodd effaith sylweddol.

Roedd yr Adran Eiddo wedi bod yn rhagweithiol o ran monitro'r deunydd yn y lleoliadau hysbys. Oherwydd hyn, hwyluswyd y gwaith i gymryd camau brys a chaniatawyd Cyngor Sir Ynys Môn i fod y cyntaf i hysbysu Llywodraeth Cymru o'r sefyllfa leol.

Cafwyd cydweithio rhwng Eiddo, Addysg, Iechyd a Diogelwch, gan ysgogi cynlluniau i ddechrau gwaith adferol a dulliau o ddarparu addysg yn ddiogel a phrydlon.

Dyfeisiwyd cynllun adferol gan yr adran Eiddo ar gyfer y deunyddiau. Dyfeisiodd yr adran Addysg gynlluniau er mwyn gweithio gyda'r ysgolion dan sylw er mwyn parhau i ddarparu addysg i ddisgyblion. Rhoddwyd y gwersi a ddysgwyd o COVID ar waith wrth reoli'r sefyllfa.

Cafodd y Ffliw Adar effaith sylweddol yn ystod 2023 - 2024. Gweithiodd adrannau Morwrol, Gwastraff a Diogelu'r Cyhoedd - Iechyd Anifeiliaid ac Iechyd a Diogelwch - Cyngor Sir Ynys Môn gyda'i gilydd i ddatblygu dull diogel i gasglu adar "heintus" oedd wedi marw o ardaloedd cyhoeddus. Roedd angen rheolau llym ar waith er mwyn lliniaru risgiau fflw adar ac atal yr haint rhag trosglwyddo i bobl neu anifeiliaid eraill. Gweithredwyd y rheolau hyn yn effeithiol ac effeithlon.

Mae nifer y damweiniau / digwyddiadau sy'n cael eu hadrodd i'r cyngor wedi cynyddu'n sylweddol o'r flwyddyn flaenorol. Ar ei ben ei hun, gall y cynnydd hwn beri pryder, fodd bynnag, mae nifer o ffactorau wedi cyfrannu at hyn, a cheir rhagor o fanylion yn hwyrach yn yr adroddiad.

1 Cyflwyniad

Mae Polisi Iechyd a Diogelwch Cyngor Sir Ynys Môn yn cynnwys ymrwymiad i baratoi a chyhoeddi Adroddiad Iechyd a Diogelwch Blynnyddol.

Mae Cymdeithas Llywodraeth Leol Cymru (CLILC) wedi datblygu fframwaith a chanllawiau ar gyfer cynhyrchu Adroddiad Blynnyddol ar Berfformiad ym maes Iechyd a Diogelwch. Mae'r fframwaith a'r canllawiau yn darparu cyfres o benawdau fel cymorth ar gyfer adrodd ar berfformiad ym maes Iechyd a Diogelwch. Nid yw'n fwriad i'r fframwaith fod yn ddadansoddiad cynhwysfawr o Iechyd a Diogelwch ond fe ddylai gynorthwyo i nodi ymrwymiad, gallu a chyfeiriad o ran rheoli Iechyd a Diogelwch galwedigaethol. Mae'r adroddiad hwn yn dilyn y fformat a ddarparwyd gan Gymdeithas Llywodraeth Leol Cymru.

- **Prif Gyflawniadau**

Mae pedwar cyflawniad allweddol, fel y nodwyd yn flaenorol, cafodd dau fater penodol effaith sylweddol ar waith dydd i ddydd y Cyngor yn ystod 2023 – 2024 – RAAC ac fflw adar. Ymdriniwyd â'r ddau fater yn effeithiol ac effeithlon gydag adrannau'n cydweithio o fewn y Cyngor.

- **RAAC**

Roedd rhaid gweithredu ar unwaith ar gyfarwyddiadau diwygiedig gan y Llywodraeth ynghylch y camau i'w cymryd gydag adeiladau oedd â choncrit awyredig awtoclafiedig cyfnerth (RAAC) yn rhan o'r strwythur. Gan fod yr Adran Eiddo wedi bod yn monitro'r deunydd hwn roedd y lleoliadau'n hysbys. Gweithredodd yr Adrannau Eiddo, Addysg ac Iechyd a Diogelwch ar unwaith a rhoddwyd cynlluniau ar waith yn gyflym iawn.

Lluniwyd cynllun adfer gan yr adran Eiddo ar gyfer y deunyddiau. Lluniodd yr adran Addysg, ar y cyd â'r ysgolion dan sylw, gynlluniau i barhau i ddarparu addysg i ddisgyblion. Effeithiwyd ar y ddwy ysgol fwyaf yn y Sir. Mae'n debyg y byddai'r effaith ar addysgu a threfn ddyddiol y cymunedau ynghlwm wedi bod hyd yn oed mwy sylweddol heb y gwaith effeithlon a wnaed gan y Cyngor.

- **Fflw Adar**

Roedd effaith yr achos o fflw adar ar Ynys Môn yn ddifrifol. Arweiniodd hyn at ganfod nifer fawr o adar marw ar draethau ac mewn ardaloedd eraill dan reolaeth Cyngor Môn. Oherwydd bod fflw adar yn creu risg ychwanegol, roedd rhaid dyfeisio dull gwahanol o gasglu adar marw. Roedd rhaid cydymffurfio â gwahanol ddeddfwriaeth a mesurau rheoli mewn perthynas â thrin yr adar marw.

Lluniodd yr Adrannau Gwastraff a Thwristiaeth drefniadau gweithio i fynd i'r afael â'r broblem hon. Roedd yn ymddangos bod y trefniadau'n gweithio'n effeithiol. Roedd hyn

yn osgoi cyhoeddusrwydd drwg posib yn gysylltiedig â'r mater. Roedd hyn hefyd yn atal risg sylweddol i staff a'r cyhoedd.

- **Y Gronfa Ddysgu**

Dylid ystyried parhau i ddarparu'r Gronfa Ddysgu fel dull o ddarparu gwybodaeth a hyfforddiant fel cyflawniad allweddol. Mae hyn wedi caniatáu i staff a phartneriaid allanol gael mynediad at wybodaeth a ddylai gynorthwyo o ran eu hiechyd a'u diogelwch.

- **Staff**

Oherwydd trefniadau gweithio newydd, mae staff wedi bod yn hyblyg ac wedi dangos ymrwymiad i barhau i ddarparu gwasanaethau'n ddiogel.

2 Rheolaeth Gorfforaethol

Mae'r Tîm Arweinyddiaeth (TA) yn parhau i ddarparu parhad a llywodraethiant i'r cyngor o safbwynt rheolaeth a chamau gweithredu cyffredinol, ac mae penderfyniadau'n dal i gael eu gwneud gan y Pwyllgor Gwaith. Cefnogwyd hyn drwy gyfarfodydd o'r Tîm Rheoli Corfforaethol er mwyn galluogi i unrhyw faterion gael eu dwyn gerbron y Tîm Arweinyddiaeth i sicrhau bod camau'n cael eu cymryd i'w datrys.

Lluniwyd y Cynllun Iechyd a Diogelwch Corfforaethol ar gyfer 2022/23 gyda'r nod o adfer "busnes fel arfer" yn dilyn cyfyngiadau Covid19. Er bod y cynllun hwn yn caniatáu ailgyflwyno nifer o systemau gwaith, efallai y bydd angen adolygu rhai systemau gwaith gan fod arferion gweithio amrywiol wedi newid.

3 Gwybodaeth Ystadegol

Mae'r data a gyflwynir isod yn ymwneud â'r holl ddamweiniau a digwyddiadau y cafwyd gwybod amdanynt yn 2023/24. Mae damweiniau a digwyddiadau wedi eu categoreiddio mewn tri phrif grŵp – Mân, Difrifol a RIDDOR.

Mân ddamweiniau a digwyddiadau fyddai damweiniau/digwyddiadau lle nad oedd yr anaf neu'r golled yn sylweddol. Mae hynny'n cynnwys damweiniau a digwyddiadau lle nad oedd neb wedi cael anaf neu golled, a phe bai anaf neu golled wedi digwydd ni fyddai'r canlyniadau wedi bod yn sylweddol.

Mae damweiniau/digwyddiadau difrifol yn cynnwys y rheini a arweiniodd at anaf neu golled sylweddol neu lle'r oedd posibilrwydd o anaf neu golled o'r fath. Mae hynny'n cynnwys damweiniau a digwyddiadau lle na chafodd neb anaf neu golled, ond lle gallai'r canlyniad fod wedi bod yn sylweddol pe bai anaf neu golled wedi digwydd.

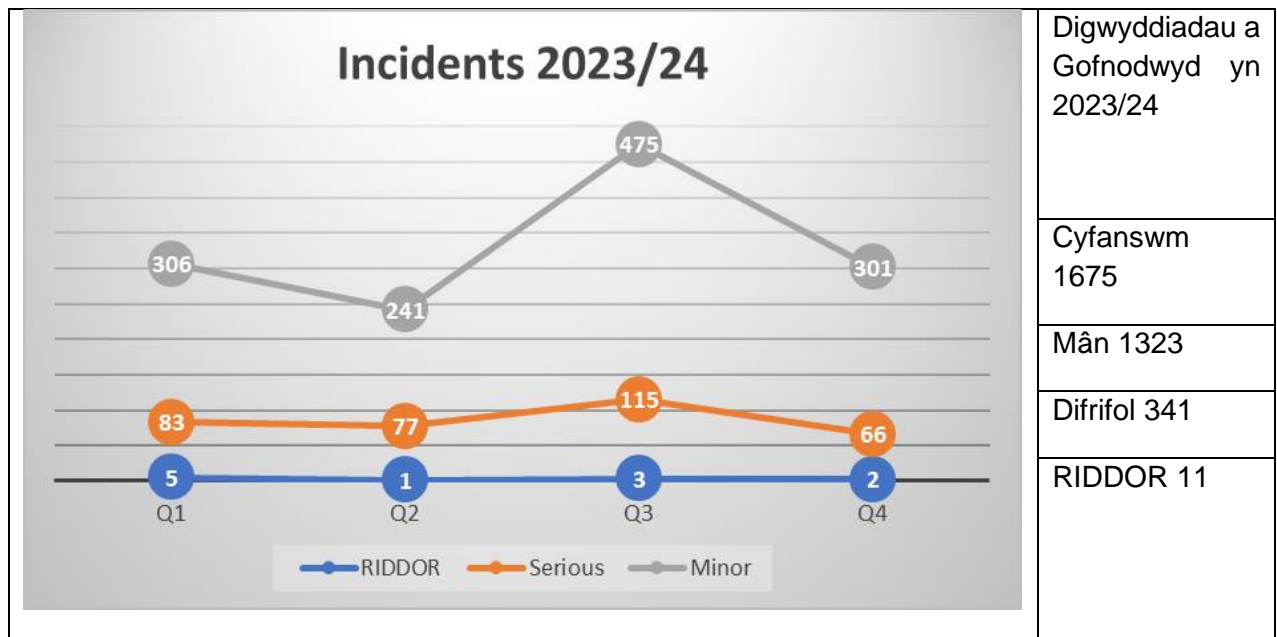
Mae damweiniau a digwyddiadau RIDDOR yn ddamweiniau a digwyddiadau sydd yn cwrdd â meini prawf penodol ac mae'n rhaid rhoi gwybod amdanynt i'r Awdurdod Gweithredol Iechyd a Diogelwch (HSE). Mae'r meini prawf ar gyfer rhoi gwybod am

ddamweiniau a digwyddiadau o'r fath i'w gweld yn y Rheoliadau Adrodd ar Anafiadau, Clefydau a Digwyddiadau Peryglus.

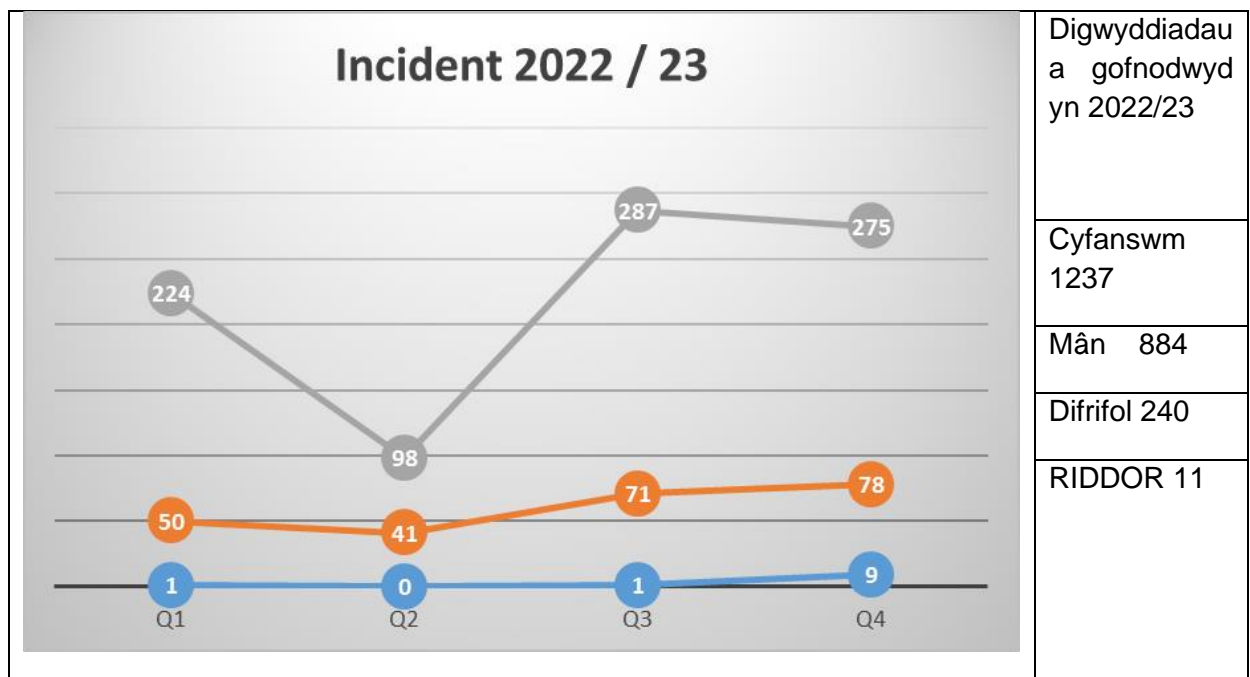
Mae'r tabl isod yn dangos nifer y damweiniau a'r digwyddiadau yn yr awdurdod cyfan. Mae hyn yn cynnwys digwyddiadau yn ymwneud â'r cyhoedd, defnyddwyr gwasanaeth, disgyblion ysgol, contractwyr, cyfleusterau a staff.

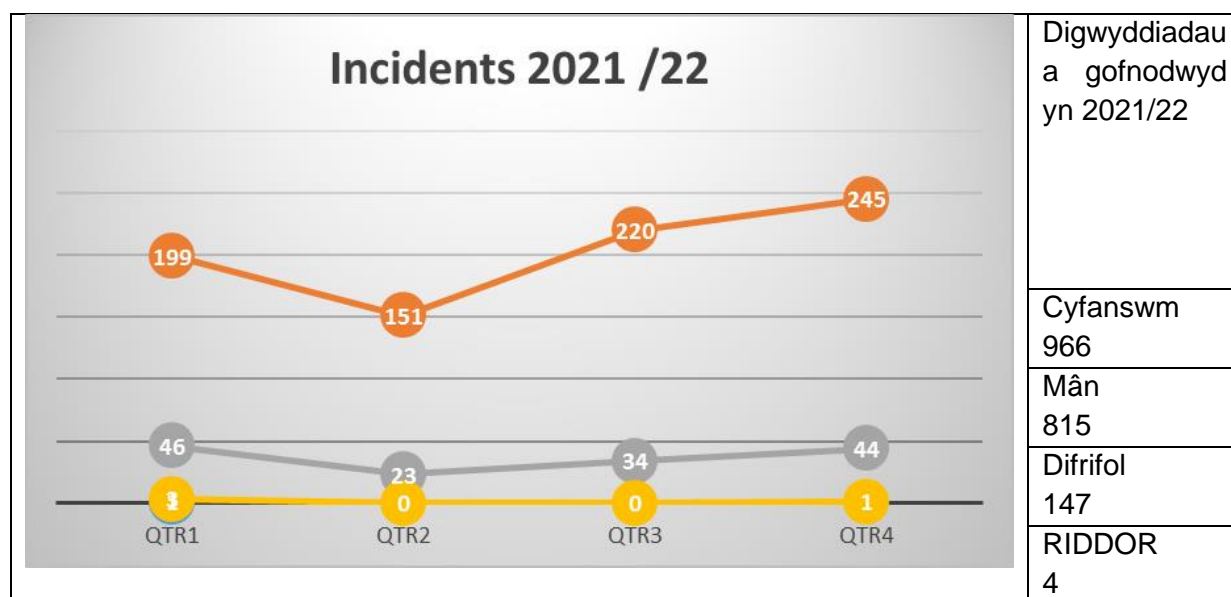
Yr holl ddigwyddiadau y cafwyd gwybod amdanynt

Tabl 1 – Yr holl ddigwyddiadau yn 2023/24

Tabl 2 – Yr holl ddigwyddiadau yn 2022/23

Tabl 3 – Yr holl ddigwyddiadau yn 2021/22

Wrth ddadansoddi Tabl 1, 2 a 3 gwelir cynnydd yn nifer y damweiniau a digwyddiadau yn 2023/24 o gymharu â'r ddwy flynedd flaenorol. Credir mai dychwelyd at arferion busnes fel arfer yn dilyn yr argyfwng COVID19 sydd i gyfrif am hyn.

Oherwydd dyletswydd gofal y Cyngor tuag at y cyhoedd fel rhan o'r ymrwymiad, mae digwyddiadau a gofnodwyd ar gyfer aelodau o'r cyhoedd wedi'u cynnwys yn y cyfansymiau cyffredinol. Mae'r cyhoedd yn cynnwys disgyblion ysgol, disgyblion cyn ysgol, aelodau Clybiau Ieuenctid, Cleientiaid mewn cartrefi gofal a defnyddwyr cyfleusterau Hamdden.

Gall digwyddiadau yn gysylltiedig â'r grŵp hwn gynnwys damweiniau ar feysydd chwarae, cleientiaid yn llithro, baglu a disgyn oherwydd problemau symudedd, digwyddiadau'n ymwneud â chwaraeon a chyflyrau meddygol. Maent yn cael eu cofnodi am reswm cyfreithiol, rhag ofn y bydd angen camau pellach.

Mae niferoedd ar gyfer y digwyddiadau hyn yn cael eu dangos yn Nhabl 4 isod

Tabl 4 – gweithgareddau nad ydynt yn gysylltiedig â gweithgareddau gwaith

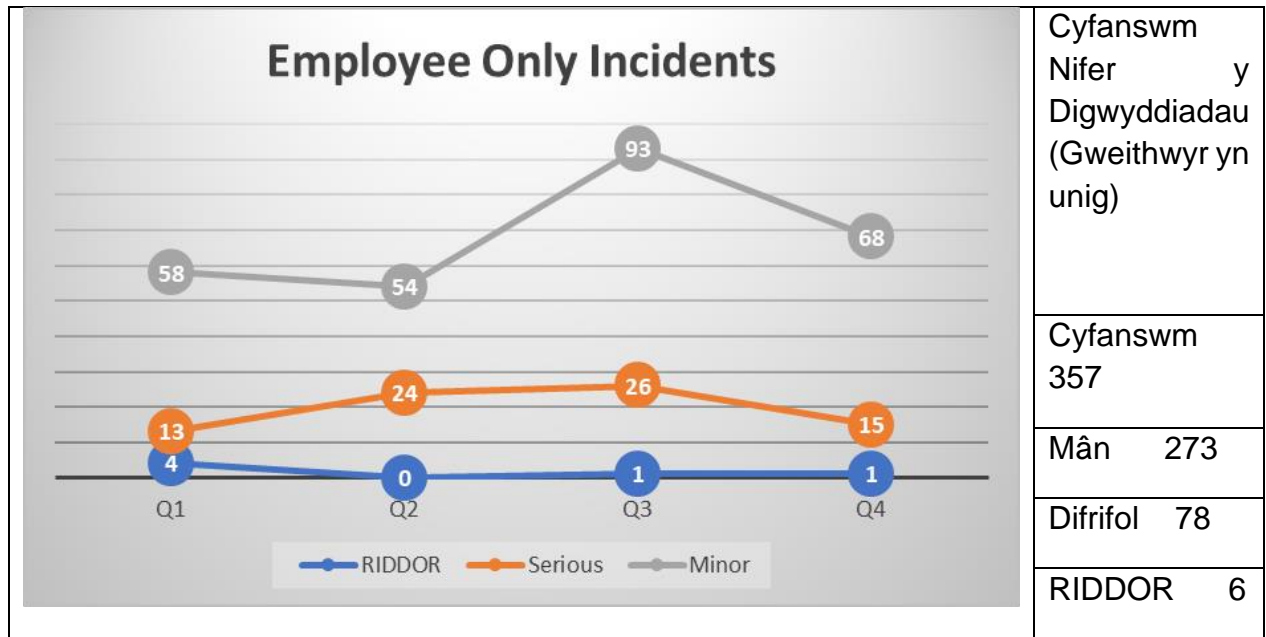
Math o leoliad	Cyfanswm
Ysgolion (Disgyblion)	529
Digwyddiadau Dechrau'n Deg a Chylch Meithrin a Chlybiau Ieuenctid (Disgyblion ac Aelodau)	158
Canolfannau Hamdden (Defnyddwyr)	97
Cartrefi Gofal (Cleientiaid)	217

Dengys yr uchod y cafwyd gwybod am 1001 o ddigwyddiadau'n ymwneud â'r Cyhoedd mewn cyfleusterau sy'n cael eu rhedeg gan y Cyngor.

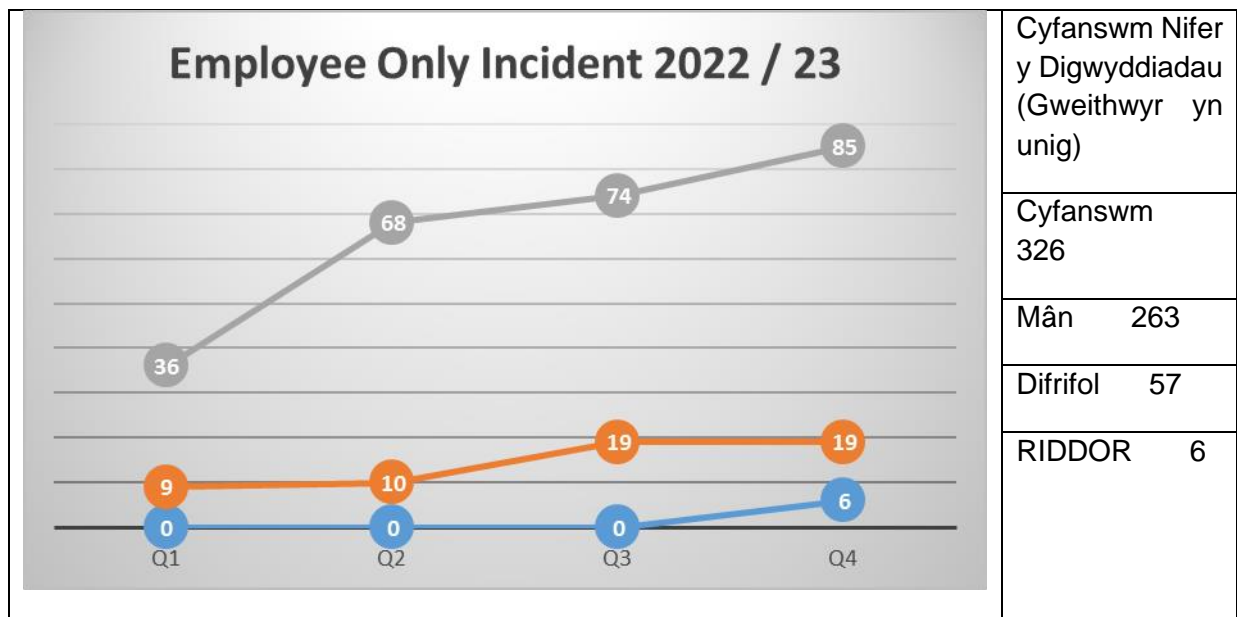
Digwyddiadau'n gysylltiedig â gweithwyr yn unig

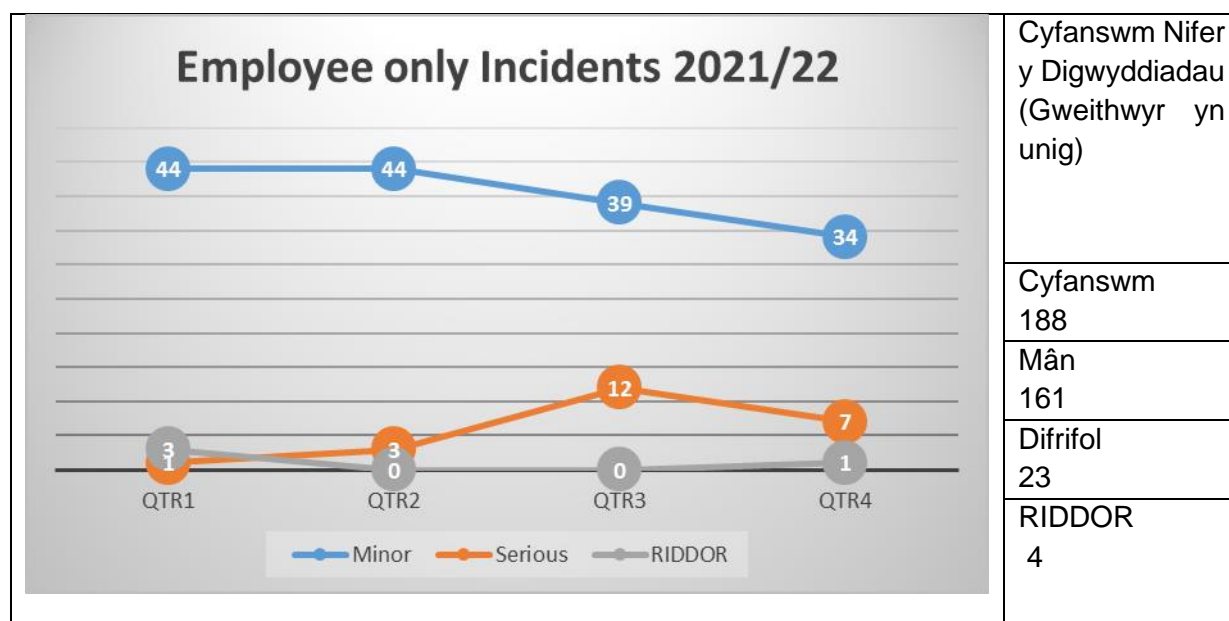
Mae'r tablau isod yn dangos nifer y damweiniau a digwyddiadau yn gysylltiedig â gweithwyr yn unig.

Tabl 5 – Digwyddiadau'n gysylltiedig â gweithwyr yn unig yn 2023/24

Tabl 6 – Digwyddiadau'n gysylltiedig â gweithwyr yn unig 2022/23

Tabl 7 – Digwyddiadau'n gysylltiedig â gweithwyr yn unig 2021/22

Wrth ddadansoddi Tabl 5, 6 a 7 gwelir bod cynnydd yn nifer y digwyddiadau yn ystod 2023/24 o gymharu â'r ddwy flynedd flaenorol.

Mathau o Ddigwyddiadau

Mae'r digwyddiadau mwyaf arwyddocaol yn cael eu dangos isod yn Nhabl 8

Tabl 8

Math o Ddigwyddiad	Cyfanswm
Ymosodiad Corfforol Anabledau Dysgu	171
Mae digwyddiad o'r math hwn yn gysylltiedig ag ymosodiad gan gleientiaid neu ddisgyblion, yn anfwriadol o bosib. Mae'r posibilrwydd o achosi niwed yn cael ei gydnabod.	
Ymosodiad Corfforol	22
Mae digwyddiad o'r math hwn yn ystyried y gallai'r person fod yn bwriadu achosi niwed. Mae'r math hwn o ddigwyddiad yn amrywio o wthio i daro person. Cafwyd cysylltiad corfforol.	
Digwyddiad Treisgar / Difriol	76
Mae digwyddiad o'r math hwn yn ymwneud â sylwadau difriol neu fygythiol sy'n cael eu hanelu at staff gan y cyhoedd. Gallai gynnwys aelodau o'r cyhoedd sy'n cwyno am broblemau mewn ffordd ymfflamychol.	

Ymddygiad Heriol	90
Mae hyn yn gysylltiedig ag ymddygiad ymosodol gan gleientiaid / disgyblion, ond, oherwydd problem galluedd meddyliol, efallai nad oedd yn fwriad achosi gofid.	
Codi a Chario	14
Mae digwyddiadau Codi a Chario yn deillio o godi gwrthrychau neu gynorthwyo cleientiaid	
Llithro, Baglu a Disgyn	367
Digwyddiadau a gofnodwyd lle mae gweithwyr wedi disgyn ac wedi cael anaf. Gallai hyn gynnwys arwynebau llithrig neu ormod o rwystrau.	

Ymosodiad Corfforol Anableddau Dysgu

Digwyddodd y digwyddiadau hyn yn bennaf yn y meysydd Addysg a Gofal. Roeddent yn gysylltiedig â digwyddiadau lle gallai person fod wedi ymosod heb fwriadu achosi niwed. O'r 171 digwyddiad, roedd aelodau staff wedi cael eu taro mewn 121 ohonynt. Yn y maes Gofal, byddai hyn wedi arwain at lunio asesiad risg ar y cleient er mwyn rhoi sylw i anghenion diogelwch y cleient ac aelodau staff. Byddai proses debyg yn cael ei dilyn mewn sefydliadau addysg arbennig.

Mewn sefydliadau addysg cyffredinol gallai'r digwyddiadau hyn fod wedi arwain at ddarparu cymorth gan y Tîm Ymyrraeth Gynnar.

Ymosodiad Corfforol

Roedd y digwyddiadau hyn yn y sector Addysg yn bennaf. Nid yw hyn yn cynnwys digwyddiadau rhwng disgyblion. Byddai camau disgyblu lleol wedi'u rhoi ar waith.

Digwyddiad Treisgar / Difriö

Digwyddodd y digwyddiadau hyn mewn croestoriad o wasanaethau'r Cyngor. Mae cam-drin geiriol dros y ffôn wedi'i gynnwys yn y ffigyrau hyn. Mae'r Polisi Rheoli Cysylltiadau – Gweithredoedd Annerbyniol gan Gwsmeriaid wedi ystyried y mathau hyn o ddigwyddiadau ac mae'n caniatáu i staff ddweud wrth y cleient fod yr ymddygiad yn annerbyniol a rhoi'r ffôn i lawr. Byddai ffurflen digwyddiad yn cael ei chwblhau yn sgil hynny. Os yw'n ddigwyddiad wyneb yn wyneb efallai y bydd asesiad risg yn cael ei lunio. Os yw'n ddigwyddiad mewn adeilad cyhoeddus, megis Canolfan Hamdden, efallai y bydd y person sy'n ymddwyn yn dreisgar neu'n ddifriol yn cael ei wahardd o'r adeilad.

Ymddygiad Heriol

Digwyddodd y digwyddiadau hyn yn y meysydd Addysg a Gofal. Roedd y digwyddiadau'n gysylltiedig ag ymddygiad disgyblion neu gleientiaid oedd yn aflonyddu ar y bobl oedd yn bresennol neu'r gwaith oedd yn cael ei wneud. Gallai hyn fod wedi arwain at adolygu'r asesiad risg.

Codi a Chario

Digwyddodd digwyddiadau Codi a Chario yn y maes gofal yn bennaf. Byddai hyn yn gysylltiedig â chynorthwyo cleientiaid yn hytrach na chodi gwrthrychau. Darperir hyfforddiant penodol er mwyn caniatáu i staff gynorthwyo a chodi cleientiaid yn unol â chanllawiau cenedlaethol.

Llithro, Baglu a Disgyn

Cofnodwyd 367 digwyddiad llithro, baglu a disgyn. Mae'r categori disgyn yn cael ei rannu'n ddau, sef disgyn oddi ar wrthrych a disgyn o uchder. Roedd 166 o'r achosion o lithro, baglu a disgyn a gofnodwyd yn ymwneud â disgyblion ysgol. Ystyrir bod hyn o fewn y terfynau rhesymol ar gyfer chwarae cyffredinol mewn ysgol. Cofnodwyd 160 achos o lithro, baglu a disgyn mewn Cartrefi Gofal ac yn y maes Gofal. Roedd hyn yn gysylltiedig â chleientiaid yn disgyn, o bosib oherwydd cyflyrau meddygol neu oherwydd eu bod yn eiddil. Pan fydd cleient yn disgyn mewn Cartref Gofal, mae asesiad risg yn gysylltiedig â disgyn yn cael ei gynnal yn benodol ar gyfer y cleient hwnnw. Y bwriad fyddai nodi'r risg o ddisgyn yn y dyfodol a chamau posib i'w cymryd i leihau'r risg. Roedd 17 digwyddiad o lithro, baglu a disgyn cyffredinol pryd cafodd staff y cyngor eu hanafu.

Mae 'Math arall o ddigwyddiad' yn cael ei restru fel math o ddigwyddiad ar y system gofnodi. Mae'n cael ei ddefnyddio ar gyfer digwyddiad sy'n anodd ei gategoreiddio. Efallai fod aelod o staff wedi adrodd am rywbeth fel pryder. Cofnodwyd cyfanswm o 300 digwyddiad o dan y pennawd hwn.

Roedd 20 o ddigwyddiadau wedi eu cofnodi ar gyfer mathau eraill o ddigwyddiadau, megis Cyflwr Meddygol. O'r 20 digwyddiad, roedd 4 yn gysylltiedig â staff y cyngor. Ystyriwyd bod niferoedd y digwyddiadau hyn yn isel ac mae'n bosib nad oedd patrwm amlwg i achosi pryder sylweddol.

Cofnodwyd 58 digwyddiad lle cafodd eiddo ei ddifrodi neu ei golli.

Rheoliadau Adrodd ar Anafiadau, Clefydau a Digwyddiadau Peryglus 2013 (RIDDOR)

RIDDOR yw'r gyfraith sy'n nodi bod rhaid i gyflogwyr, a phobl eraill sydd â rheolaeth dros safleoedd gwaith, adrodd a chadw cofnodion am ddamweiniau cysylltiedig â gwaith sy'n achosi marwolaeth; damweiniau cysylltiedig â gwaith sy'n achosi rhai mathau o anafiadau difrifol (anafiadau y mae'n rhaid rhoi gwybod amdanynt), achosion lle cafwyd diagnosis o rai mathau o glefydau diwydiannol; a rhai 'digwyddiadau peryglus' (digwyddiadau a allai achosi niwed).

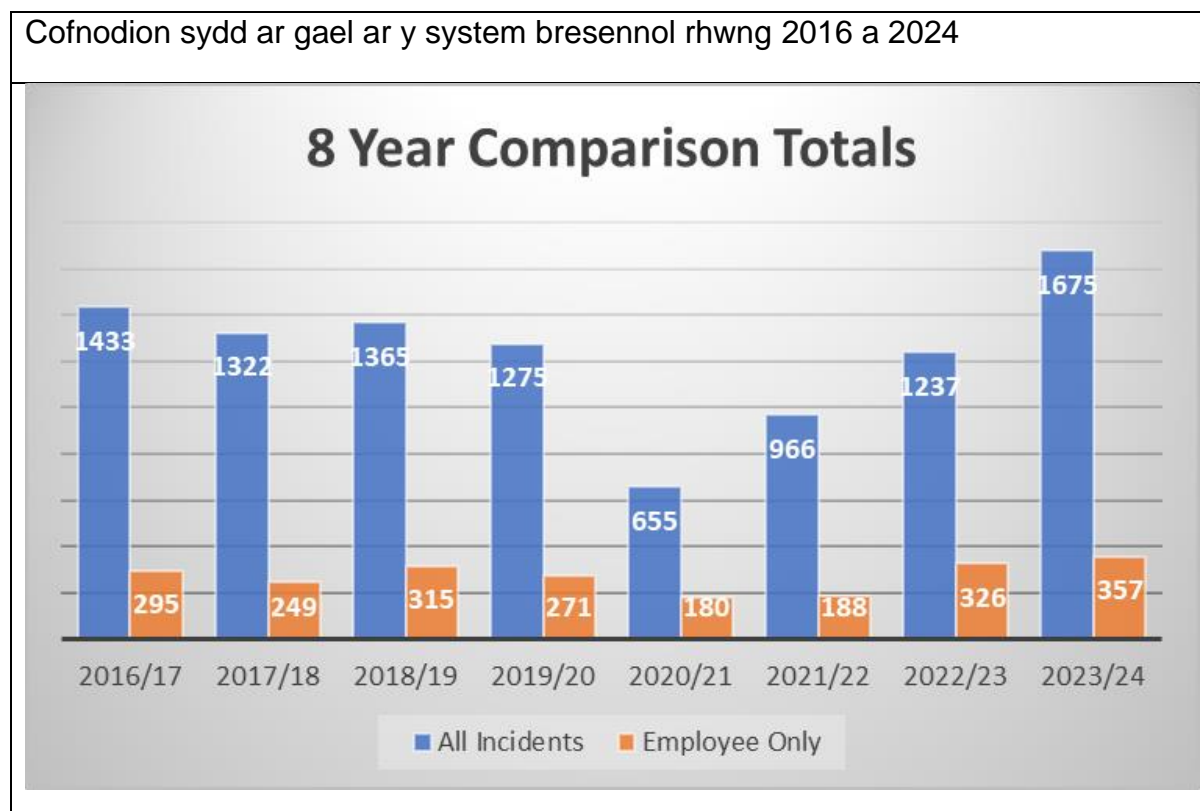
Mae'n rhaid rhoi gwybod am ddamweiniau yn gysylltiedig â gwaith sy'n ymwneud â'r cyhoedd neu bobl nad ydynt yn y gwaith os caiff person ei anafu ac os ydynt yn cael eu cludo o safle'r ddamwain i'r ysbyty i dderbyn triniaeth ar gyfer yr anaf hwnnw. Nid yw'n ofynnol sefydlu pa driniaeth a ddarparwyd yn yr ysbyty, ac nid oes angen rhoi gwybod am ddiwyddiadau lle cludwyd pobl i'r ysbyty dim ond fel rhagofal pan nad oedd unrhyw arwydd o anaf.

Cyflwynir dadansoddiad o'r adroddiadau RIDDOR isod yn nhabl 9.

Tabl 9 Adroddiadau RIDDOR

Dyddiad	Digwyddiad	Rheswm ar yr adroddiad
19/05/2023	Llithro, Baglu a Disgyn, Ar yr un lefel – Disgybl wedi disgyn yn ystod gweithgaredd chwaraeon, oherwydd diffyg ar y safle.	Aelod o'r cyhoedd wedi mynd yn syth i'r ysbyty o'r safle
12/06/2023	Math arall o ddamwain – disgynnodd un aelod o staff a thynnu aelod o staff arall i lawr wrth ddisgyn. Cafodd yr ail aelod o staff ei anafu.	Anaf sy'n achosi absenoldeb o'r gwaith am fwy na 7 diwrnod
22/06/2023	Difrod/colli eiddo – rhan o gyfarpar sy'n cynnal pwysau wedi methu	Cyfarpar codi wedi methu
22/06/2023	Difrod/colli eiddo – rhan o gyfarpar sy'n cynnal pwysau wedi methu	Cyfarpar codi wedi methu
26/06/2023	Anaf chwaraeon – Aelod o staff wedi disgyn yn ystod gweithgaredd	Anaf sy'n achosi absenoldeb o'r gwaith am fwy na 7 diwrnod
11/09/2023	Baglu, Llithro a Disgyn, Ar yr un lefel – aelod o'r cyhoedd wedi llithro ar ddŵr mewn safle o dan do	Aelod o'r cyhoedd wedi mynd yn syth i'r ysbyty
12/10/2023	Disgyn o uchder o dan 2m – contractwr wedi disgyn oddi ar ysgol	Aelod o'r Cyhoedd wedi mynd yn syth i'r ysbyty
11/12/2023	Anaf wrth Godi a Chario – gweithiwr yn anafu ei gefn wrth gyflawni tasg codi a chario	Anaf sy'n achosi absenoldeb o'r gwaith am fwy na 7 diwrnod
15/12/2023	Llosgi – aelod o staff wedi llosgi ei law gyda dŵr poeth	Anaf sy'n achosi absenoldeb o'r gwaith am fwy na 7 diwrnod

06/02/2024	Gwydr/offer miniog – disgybl wedi anafu ei fraich gyda ffenestr wydr	Aelod o'r cyhoedd wedi mynd yn syth i'r ysbyty
06/03/2024	Disgyn o uchder o dan 2m – aelod o staff wedi disgyn wrth osod arddangosfa	Anaf penodedig – torri asgwrn

Tabl 10 – Cymhariaeth tymor hir

Oherwydd yr argyfwng Covid19, roedd nifer o arferion gweithio wedi eu cyfyngu rhwng 2019 a 2022. Mewn cyfarfod blaenorol o'r Pwyllgor Archwilio, gofynnodd yr aelodau am ffigyrau cymharol ar gyfer y tymor hir.

Mae'r tabl isod yn dangos fod y ffigyrau wedi gostwng yn ystod cyfnod y cyfyngiadau. Mae blwyddyn 2022/23 yn dangos cynnydd o gymharu â 2020/21 a 2021/22. Roedd y cynnydd hwn i'w ddisgwyl wrth i weithgarwch gynyddu. Roedd y ffigyrau'n parhau i fod yn is na ffigyrau yn ystod y blynyddoedd cyn Covid.

Gwelwyd cynnydd yn ystod 2023/24 o gymharu â blynyddoedd blaenorol. Yn 2023/24, roedd cynnydd o 242 yn yr holl ddigwyddiadau o gymharu â 2016/17, sef y flwyddyn lle'r oedd y niferoedd ar eu uchaf cyn hynny. Roedd cynnydd o 42 yn y digwyddiadau Gweithwyr yn Unig yn 2023/24 o gymharu â 2018/19, sef y flwyddyn lle'r oedd y niferoedd ar eu uchaf cyn hynny.

Gallai nifer o ffactorau fod wedi cyfrannu at y cynnydd. Gallai ymwybyddiaeth well o'r angen i roi gwybod am ddigwyddiadau fod yn ffactor. Yn ystod y cyfnod Covid, tynnwyd sylw staff at yr angen i roi gwybod am ddigwyddiadau. Oherwydd difrifoldeb y pandemig efallai fod y diwylliant adrodd wedi gwreiddio ymysg y staff.

Gallai cynnydd mewn gweithgareddau gwaith fod i gyfrif am y cynnydd yn y digwyddiadau y rhoddwyd gwybod amdanynt. Efallai bod y newid a welwyd mewn nifer o arferion gweithio yn dilyn covid yn rheswm am y cynnydd. Mae hyn yn dangos bod angen adolygu'r holl arferion gweithio presennol, a'r rheolaethau, er mwyn sicrhau eu bod yn ddigonol. Bydd hyn yn sail ar gyfer y Cynllun Gweithredu Corfforaethol ar gyfer 2024/25.

4 Partneriaethau

Timau Iechyd a Diogelwch Gogledd Cymru

Mae Timau Iechyd a Diogelwch Corfforaethol wedi bod yn cyd-drafod. Canolbwyntiwyd ar bynciau penodol er mwyn sefydlu dull tebyg i'w ddefnyddio o ran rheolaethau iechyd a diogelwch.

Yr Awdurdod Gweithredol Iechyd a Diogelwch (HSE)

Mae'r HSE wedi cynnal archwiliad rhagweithiol o waith RAAC mewn ysgol ar Ynys Môn. Pwrpas hyn oedd asesu'r gwaith a gwblhawyd a threfniadau ar gyfer rheoli asbestos tra'r oedd y gwaith yn cael ei wneud. Aseswyd y trefniadau gweithio amgen ar gyfer yr ysgol yn ystod y gwaith hwn.

5 Ymgynghori ar y Cyd

Grŵp Iechyd a Diogelwch

Cynhaliwyd cyfarfodydd y Grŵp Iechyd a Diogelwch Corfforaethol yn rhithiol yn ystod 2022/23. Roedd y cyfarfodydd yn caniatáu i Gydlynwyr Iechyd a Diogelwch o holl wasanaethau'r Cyngor rannu gwybodaeth.

6 Darpariaeth Iechyd Galwedigaethol

Darperir Gwasanaeth Iechyd Galwedigaethol dwyieithog gan Gyngor Gwynedd, sy'n cael ei reoli gan y Gwasanaeth Adnoddau Dynol. Mae ychydig dros 450 o apwyntiadau ar gael i staff bob blwyddyn. Caiff y rhain eu dyrannu drwy atgyfeiriad gan reolwr llinell neu drwy hunan-atgyfeiriad gan yr aelod staff. Mae tua 200 o apwyntiadau ar gael i staff sy'n credu y gallant elwa o ffisiotherapi. Mae'r apwyntiadau hyn ar gael drwy atgyfeiriad gan y gwasanaeth Iechyd Galwedigaethol yn dilyn ymgynghoriad.

7 Perfformiad Diogelwch

Cefnogaeth Iechyd a Diogelwch Corfforaethol

Mae'r Polisi Iechyd a Diogelwch Corfforaethol yn nodi strwythur o gefnogaeth ar gyfer y Cyngor. Mae'r Tîm Iechyd a Diogelwch Corfforaethol wedi'i leoli yn yr adran gwarchod y cyhoedd, sydd yn rhan o'r Gwasanaeth Rheoleiddio a Datblygu Economaidd.

Mae'r Tîm Iechyd a Diogelwch Corfforaethol yn cael ei reoli gan y Rheolwr Trwyddedu a Diogelwch Corfforaethol. Mae'r Rheolwr Trwyddedu a Diogelwch Corfforaethol yn adrodd i'r Prif Swyddog Gwarchod y Cyhoedd sydd, yn ei dro, yn adrodd i'r Pennaeth Gwasanaeth Rheoleiddio a Datblygu Economaidd.

Mae'r Tîm Iechyd a Diogelwch Corfforaethol yn cynnwys tri aelod craidd, sef Prif Ymgynghorydd a dau Ymgynghorydd Iechyd a Diogelwch. Cyflawnwyd hyn gan fod yr Ymgynghorydd Cynorthwyol a'r Ymgynghorydd dan Hyfforddiant wedi ennill Diploma Cenedlaethol NEBOSH mewn Iechyd a Diogelwch. Mae'r cymhwyster yn cael ei gydnabod fel cymhwyster angenrheidiol er mwyn darparu cyngor iechyd a diogelwch cymwys. Dylai'r ffaith fod dau Ymgynghorydd Iechyd a Diogelwch yn cael eu cyflogi gynorthwyo'r Cyngor i gydymffurfio â deddfwriaeth berthnasol a darparu cyngor cymwys.

Mae cynllun gwaith y Tîm Iechyd a Diogelwch Corfforaethol yn rhan o'r Cynllun Gwasanaeth Trwyddedu ac Iechyd a Diogelwch Corfforaethol. Mae'n rhan o'r Cynllun Gwasanaeth Gwarchod y Cyhoedd a Chynllun Gwasanaeth y Gwasanaeth Rheoleiddio a Datblygu Economaidd. Cyflwynir gweithredoedd y Tîm Iechyd a Diogelwch Corfforaethol isod.

Tabl 11 Gweithredoedd y Tîm Iechyd a Diogelwch Corfforaethol

Gweithredoedd Allweddol	Meini Prawf Llwyddiant (Sut gwyddom ein bod wedi cyflawni'r Weithred Allweddol?)	Targedau Chwarterol 2022 / 2023				Adnoddau Ac eithrio eich adnoddau eich hun
		Ch1	Ch2	Ch3	Ch4	
Sicrhau fod y Cyngor yn cyflawni ei ddyletswyddau a'i gyfrifoldebau iechyd a diogelwch (mewnol ac allanol) yn effeithiol	Datblygu cynllun gweithredu Corfforaethol ar gyfer Iechyd a Diogelwch	1			1 drafft	
	Adolygu Polisiâu – diweddarau'r Porth Polisi. Polisiâu ar-lein ar y fewnwyd wedi'u diweddarau	Ch1 Targed	Ch2	Ch3	Ch4	System 4Policy. Cymorth gan TGCh i ddarparu dolenni o Monitor
	8	7	9	7		
	Cwblhawyd	8	7	9	7	

Cofrestr Risg ar gyfer Pobl a allai fod yn Dreisgar/Damweiniau. Monitro system marciwr Pobl Dreisgar Posib. Adolygu bob chwarter.	Ch1	Ch2	Ch3	Ch4	TGCh – gweithio gyda'r system CRM
	Targed				
	1	1	1	1	
Canran ymateb i ddamweiniau RIDDOR ar safleoedd yr Awdurdod Lleol o fewn 5 diwrnod.	Ch1	Ch22	Ch3	Ch4	
	100%	100%	100%	100%	
	Nifer damweiniau RIDDOR				
Cyfarfodydd rheoli gwasanaeth. Mynychu cyfarfodydd i adrodd ar faterion Iechyd a Diogelwch pryd a phan fydd angen / neu ar ôl derbyn cais.	Ch1	Ch2	Ch3	Ch4	Gwasanaethau i drefnu'r cyfarfod a'r lleoliad
	100% ar ôl derbyn cais neu pan fydd angen.				
	2	2	3	10	
Cyfarfodydd Grŵp Iechyd a Diogelwch. Cyfarfodydd Chwarterol. Rhaglen yn seiliedig ar bynciau.	Ch1	Ch2	Ch3	Ch4	
	Targed				
	1	1	1	0	
Bwletinau Iechyd a Diogelwch Chwarterol ar bynciau byw. Y nod yw creu diwylliant Iechyd a Diogelwch.	Ch1	Ch2	Ch3	Ch4	
	1	1	1	0	
	Cyfanswm o 607				
Cyflwyno eitem ar Iechyd a Diogelwch fel rhan o'r hyfforddiant Cynefino Corfforaethol.	Ch1	Ch2	Ch3	Ch4	Adnoddau Dynol i drefnu dyddiadau a darparu lleoliad
	100% ar gais				
	2	2	1	0	
Gwaith adweithiol yn unol â tharged lefel gwasanaeth o ddarparu ymateb cychwynnol o fewn un diwrnod gwaith.	Ch1	Ch2	Ch3	Ch4	
	Ceisiadau fesul chwarter				
	80	191	207	129	
Cyflwyno Adroddiad Blynyddol Iechyd a Diogelwch i gyfarfod o'r Pwyllgor Archwilio.	Ch1	Ch2	Ch3	Ch4	
				1	
	Cyfanswm o 607				
Nifer o ymyriadau Iechyd a diogelwch a gynlluniwyd ar safleoedd y Cyngor.	Ch1	Ch2	Ch3	Ch4	
	Targed				
	10	10	10	10	
Cwblhawyd					

	Targed cyffredinol yw hwn ar gyfer ystod o weithgareddau sy'n cael eu cynnal ar draws yr awdurdod lleol. Bydd hyn yn cynnwys gwaith monitro rhagweithiol, archwiliadau a gweithgareddau archwilio ymatebol megis ymchwilio i ddamweiniau.	14	6	16	7	
	Rhoi rhaglen Gofal Llygaid DSE ar waith gyda darparwr newydd a monitro'r gwasanaeth.	Ch1	Ch2	Ch3	Ch4	
		Y weithred oedd rhoi system newydd ar waith gyda darparwr gofal llygaid er mwyn cynnal profion llygaid a darparu sbectol i ddefnyddwyr DSE, yn unol â'r gofynion o dan y Rheoliadau DSE.				
		Ch1	Ch2	Ch3	Ch4	
Ystadegau Damweiniau	Adroddiadau Chwarterol	1	1	1	1	

8 Cynllun Gweithredu Strategol

Bydd hyn yn manylu'r amcanion a'r gweithredoedd lefel-uchel sy'n cefnogi gwelliant parhaus rheoli iechyd a diogelwch a chydymffurfiaeth â deddfwriaeth berthnasol.

Cynllun Gweithredu Strategol	
CYNLLUNIO	<p>Ystyried lefel cydymffurfio presennol o ran Iechyd a Diogelwch a'r safon a ddymunir.</p> <p>Penderfynu beth sydd angen ei gyflawni, pwy fydd yn gyfrifol am beth, sut i gyflawni'r nodau, a sut fyddant yn cael eu mesur.</p> <p>Adolygu'r Polisi Iechyd a Diogelwch Corfforaethol i adlewyrchu'r uchod.</p> <p>Penderfynu sut i fesur perfformiad. Dylai hyn gynnwys mwy nag edrych ar ffigyrau damweiniau'n unig; edrych am ddangosyddion sydd ar y blaen yn ogystal â dangosyddion sydd ar ei hôl hi.</p> <p>Ystyried tân ac argyfyngau eraill. Dylai hyn gynnwys cydlynu mewn gweithleoedd a rennir.</p> <p>Cynllunio ar gyfer newidiadau a nodi unrhyw ofynion cyfreithiol penodol sy'n berthnasol.</p>
GWEITHREDU	<p>Nodi'r proffil risg.</p> <p>Asesu'r risgiau, nodi beth allai achosi niwed yn y gweithle, pwy allai gael ei niweidio a sut, a beth sydd ei angen i reoli'r risg.</p> <p>Penderfynu beth yw'r blaenoriaethau a nodi'r risgiau mwyaf.</p> <p>Trefnu gweithgareddau i wireddu'r cynllun.</p> <p>Cynnwys gweithwyr a chyfathrebu, fel bod pawb yn eglur ynglŷn â'r hyn sydd ei angen a'u bod yn gallu trafod problemau – datblygu agweddau ac ymddygiad cadarnhaol.</p> <p>Darparu adnoddau digonol, gan gynnwys cyngor cymwys pan fydd angen. Rhoi eich cynllun ar waith.</p> <ul style="list-style-type: none"> • Penderfynu ar fesurau ataliol ac amddiffynnol sydd eu hangen a'u rhoi ar waith. • Darparu'r offer a'r cyfarpar cywir i wneud y gwaith a'u cynnal a'u cadw. • Hyfforddi a chyfarwyddo, i sicrhau fod pawb yn gymwys i wneud eu gwaith. • Goruchwylio i sicrhau fod y trefniadau'n cael eu dilyn.

GWEITHREDU	<p>Mesur eich perfformiad</p> <p>Sicrhau fod y cynllun wedi'i roi ar waith – nid yw 'gwaith papur' yn unig yn fesur da o berfformiad.</p> <p>Asesu pa mor dda mae'r risgiau'n cael eu rheoli ac a yw'r canlyniadau a ddymunir yn cael eu cyflawni.</p> <p>O dan rai amgylchiadau gallai archwiliadau ffurfiol fod yn ddefnyddiol.</p> <p>Ymchwilio i'r hyn sy'n achosi damweiniau, digwyddiadau neu ddamweiniau fu bron â digwydd.</p>
GWIRIO	<p>Adolygu Perfformiad</p> <p>Dysgu o ddamweiniau a digwyddiadau, data afiechyd, camgymeriadau a phrofiad perthnasol, gan gynnwys o sefydliadau eraill.</p> <p>Ailymweld â chynlluniau, dogfennau polisi ac asesiadau risg i weld a oes angen eu diweddarau.</p> <p>Gweithredu ar wersi a ddysgwyd, gan gynnwys o adroddiadau archwilio ac ymchwilio.</p>

9 Casgliad

2023/24, yw'r flwyddyn gyntaf yn dilyn adfer o'r argyfwng Covid19. Ailgyflwynwyd trefniadau "gweithio arferol" yn llawn. Rhoddwyd nifer o ddulliau gweithio newydd ar waith. Roedd hyn yn cynnwys dull mwy hyblyg o weithio fel y'i diffinnir yn y Polisi Gweithio Hybrid.

Dylid cydnabod y gwaith a gwblhawyd gan adrannau perthnasol yn y Cyngor i fynd i'r afael â'r ddau brif fater, sef RAAC a'r Fflw Adar. Mae'r gallu i ddyfeisio a gweithredu cynlluniau ar fyr rybudd er mwyn mynd i'r afael â'r ddau fater yn effeithiol yn dangos ymrwymiad y Cyngor at warchod iechyd a diogelwch mewn unrhyw sefyllfa.

Wrth i waith barhau i fynd rhagddo bydd angen mesur ac adolygu'r holl drefniadau gweithio. Gan fod eleni wedi bod yn flwyddyn pan aethpwyd yn ôl at drefniadau "gweithio arferol", dylid ei defnyddio fel asesiad o drefniadau gweithio presennol.

Yn ystod y flwyddyn, gwelwyd digwyddiadau heb eu rheoli lle bu'n rhaid gwneud gwaith adweithiol. Roedd angen rhoi sylw brys i broblemau concrit awyredig awtoclafiedig cyfnerth (RAAC) mewn ysgolion. Aethpwyd i'r afael â hyn trwy sefydlu grŵp strategol i asesu'r camau angenrheidiol. Roedd hyn yn cynnwys camau adfer ar

yr adeiladau a gwneud trefniadau amgen ar gyfer addysgu. Ymddengys i'r ddeubeth gael eu gwneud yn llwyddiannus. Mae'n werth nodi bod Cyngor Môn yn gallu darparu rhestr o eiddo lle'r oedd RAAC yn bresennol ar y diwrnod pan gyhoeddwyd canllawiau diwygiedig y Llywodraeth Cymru. Efallai nad oedd hynny'n wir mewn sefydliadau eraill.

Roedd angen rhoi trefniadau amgen ar waith ar gyfer ffliw adar yn ystod misoedd yr haf er mwyn sicrhau bod adar marw'n cael eu casglu'n brydlon ac yn ddiogel.

Mae nifer y digwyddiadau o drais ac ymddygiad ymosodol wedi cynyddu yn ystod y flwyddyn ddiwethaf. Efallai bod hyn yn ganlyniad i bwysau ar y gymdeithas yn dilyn yr argyfwng Covid19 a phwysau ar yr economi. Mae'n bosib bod y Cyngor ar y rheng flaen o ran delio gyda phroblemau cymdeithasol ac efallai ei fod felly o dan fwy o bwysau i ddarparu'r gwasanaethau angenrheidiol. Ymddengys bod hyn wedi digwydd ac efallai mai dyma sydd i gyfrif am y cynnydd a gofnodwyd mewn trais ac ymddygiad ymosodol, oherwydd yr amodau hyn.

Credir y dylai 2024/25 fod yn gyfnod o fesur y trefniadau a'r rheolaethau presennol a'u hadolygu i sicrhau eu bod yn addas.

10 Argymhelliad

Dylai'r Cyngor ddilyn y cynllun strategol ar gyfer rheoli Iechyd a Diogelwch a rhoi'r Cynllun Gweithredu Iechyd a Diogelwch Corfforaethol ar waith.